

nosti. Snaha ušetřit a snižovat náklady je jasná, zejména v kontextu zvyšujících se cen vstupů a nákladů a narůstající inflace, což v průmyslu není možné promítnout do cen zákazníkovi, nebo alespoň ne v dostatečné míře. Trend udržitelnosti bude typičtější u firem vlastněných zahraničním kapitálem či korporáty, které jsou k němu tlačeny společenskou poptávkou zpravidla dříve než menší firmy. Každopádně využívání principů cirkulární ekonomiky v praxi musí dávat firmám ekonomický smysl.

Přesto předpokládám, že je určitý podíl podniků, které jsou cirkulárně zdrženlivější. Čím to je?

Tématu cirkulární ekonomiky se v současnosti věnuje třetina firem, dalších 15 % se mu poté začne věnovat od příštího roku. Z uvedeného je patrné, že firmám chybí informace o přínosu cirkulární ekonomiky, což je dlouhodobý proces. Není na co čekat, proto je aktuální výzvou vysvětlit a rozšířit pojmy a rozdíly.

Jaké další faktory patří mezi zásadní bariéry?

Největšími překážkami je nedostatek informací a zkušeností, finančních prostředků, expertů či pracovních sil v oboru. Vždy to musí firmě přinést ekonomickou logiku, efekt či nějakou hodnotu. Není příliš pravděpodobné, že by firma šla kvůli principům cirkulární ekonomiky do ztráty. Současně v praxi vidíme jako překážku poměrně malou osvětu a zejména nízkou legislativní či institucionální motivaci k cirkulární ekonomice.

V úvodu jste zmínila, že si řada firem ani neuvědomuje, že již využívá nějaký z cirkulárních principů. Jaké jsou nejčastější aplikace uvnitř firmy?

Ano, to je zásadní a dobrá zpráva. Polovina firem totiž uvádí, že nevyužívá principy cirkulární ekonomiky, ovšem na základě dat zjišťujeme, že každá z nich nějaký princip využívá, pouze o tom neví. Cirkulární ekonomika je stále poměrně nový termín, jehož osvěta v zásadě ve větším měřítku neproběhla. Zmíněné principy a jejich využití je v MSP skutečně reálné, to víme z praxe, a někdy k tomu firmy skutečně mají pouze interní předpis a nikoli sofistikovanou strategii. Opravitelnost výrobků je například velmi žádoucí, ale je typická u technologicky složitějších či „finálnějších“ výrobků, což bude o něco častější u větších firem než u MSP. Nejčastěji zmiňovanými principy je nakládání s odpady a jejich třídění, využívání ekologických materiálů nebo opravitelnost výrobků.

zdroj: Pixabay

Zmínila jste také třídění odpadu – věnovali jste se tématu odpadů v průzkumu blíže, případně s jakými výsledky? Jsou zde nějaké rozdíly z pohledu velikosti a zaměření podniků?

Třídění odpadů je vzhledem k velikosti firem napříč jednotlivými podniky téměř totožné (51 až 52 %), nejvýraznější je ve službách (60 %), dále ve výrobě a průmyslu (48 %) a v obchodě (43 %). 7 z 10 firem předává svůj odpad k dalšímu zpracování. Příkladem předávání odpadu k dalšímu využití může být papír do sběru nebo odpad z kovovýroby do kovového šrotu, který je mimořádně na trhu docela dobře ceněn. Skutečností však také je, že de facto neexistuje jiná varianta, kam odpad dát.

Mezi základní principy cirkulární ekonomiky patří i ekodesign, kde ho najdeme v žebříčku?

Ekodesign je v povědomí o principech cirkulární ekonomiky na druhém místě, hned za sdílenou ekonomikou. Opravitelnost patří mezi 3 nejvyužívanější principy cirkulární ekonomiky.

V kontextu udržitelnosti je zcela zásadní snižování dopadu na životní prostředí, tedy i snižování emisní stopy. Jak podniky toto téma vnímají? Umějí si svou uhlíkovou stopu spočítat?

Toto téma průzkum nezkoumal, ale obecně víme, že tento výpočet je poměrně složitý i pro velké podniky. Zkušenosti u MSP jsou tedy velmi omezené.

Větší firmy řeší ESG, promítá se tento trend i mezi MSP? Jakou roli hrají dodavatelsko-odběratelské řetězce?

Upřímně řečeno, z ESG nemají MSP vůbec radost. Je to další administrativní zátěž, která na ně začíná dopadat, pokud jsou součástí právě dodavatelsko-odběratelského řetězce s velkými firmami. V bu-

doucnu na ně pravděpodobně dopadne formou povinného reportování. Jde o rozsáhlý nefinanční reporting z oblasti životního prostředí, společnosti a řízení.

Jaká je úroveň čerpání dotací při přechodu na cirkulární ekonomiku?

Zatím velice nízká. Nabídka je malá a firmy o ní nemají informace. Víme, že prvními vlaštovkami jsou dotační tituly na Ministerstvu průmyslu a obchodu a dále z Národního plánu obnovy, ale máme předběžné informace, že nabídka pro firmy v této oblasti by se měla v dalších letech rozšiřovat.

Dá se odhadnout do jaké míry ovlivnila současná krize výsledky průzkumu?

Téma cirkulární ekonomiky není pro malé a střední podniky prioritou. S přístupem řádného hospodáře se však firmy snaží kvůli energetické krizi ušetřit, kde se dá, a tak bez složitých strategií mnohdy i nevědomky využívají principů cirkulární ekonomiky všude tam, kde jim to dává ekonomický smysl. Doba je nelehká. AMSP ČR je chce povzbudit v tom smyslu, aby si jen uvědomily, které principy cirkulární ekonomiky naplňují, sepsaly to a prezentovaly se tím navenek i směrem ke svým zaměstnancům. Dá se začít s běžnými základními věcmi a na nich dále stavět. Přípraveným štěstí přeje.

Průzkum je hotov, jak s výsledky naložíte? Co dalšího v oblasti cirkulární ekonomiky a udržitelnosti plánujete?

Průzkum je v celé šíři veřejně dostupný na hlavním webu AMSP ČR, takže s ním pracují jak média, tak úřady, instituce, studenti a všichni, kteří podobná data chtějí využít. Cirkulární ekonomika i udržitelnost bude jedním z hlavních témat AMSP ČR v hlavním projektu pro příští rok – v Roku udržení podnikání 2023. ○